

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ПРОБЛЕМИ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

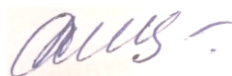
Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «ПРОБЛЕМИ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ» підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Розробник: кандидат географічних наук, доцент Погребський Т.Г.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Лариса Маковецька

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії протокол № 3 від 24 жовтня 2025 р.

Завідувач кафедри:

Тарас Погребський

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	<i>С Соціальні науки, журналістика та інформація</i> <i>С6 Географія та регіональні студії</i> <i>Соціально-економічний розвиток територій</i> <i>Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</i>	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання - 2-ий
		Семестр - 4-ий
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції – 10 год.
		Практичні (семінарські) - 20 год.
		Самостійна робота – 110 год.
	Консультації – 10 год.	
	Форма контролю: <u>залік</u>	

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Погребський Тарас Георгійович
Науковий ступінь	Кандидат географічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Завідувач кафедри економічної та соціальної географії
Профайл	https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/Погребський_Тарас_Георгійович
Телефон	+380994962521
E-mail	rogrebskyi.taras@vnu.edu.ua
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години кожен понеділок 15.00–17.00, аудиторія С-617а

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація освітнього компонента

Силабус вибіркового освітнього компонента «Проблеми збалансованого розвитку територій» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалаврського рівня.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Метою вивчення освітнього компонента «Проблеми збалансованого розвитку територій» є формування уявлення про взаємозв'язок і взаємозалежність розвитку природи і суспільства; необхідність збалансованого підходу до економічного, соціального та екологічного розвитку територій; проблеми, шляхи і можливості забезпечення практичного переходу України та її регіонів до сталого (збалансованого) розвитку.

Основними **завданнями** освітнього компонента є: усвідомлення суті взаємовідносин суспільства і природи, особливостей їх просторового прояву; формування системності та комплексності у подальших дослідженнях; аналіз регіональних аспектів забезпечення сталого (збалансованого) розвитку регіонів; виявлення основних проблем сталого розвитку регіонів та їх причин; визначення шляхів і можливостей забезпечення переходу України та її регіонів до сталого (збалансованого) розвитку.

3. Soft Skills

- вміння ефективно спілкуватися з людьми;

- здатність співпрацювати з іншими для досягнення спільних цілей;
- вміння генерувати нові ідеї та підходи;
- здатність аналізувати інформацію та приймати обґрунтовані рішення;
- розуміння культурних особливостей, невербальної комунікації та вміння будувати діалог;
- вміння вести за собою, мотивувати та керувати групою;
- вміння дотримуватися дедлайнів, виконувати завдання якісно;
- здатність протидіяти стресам та зберігати спокій в складних ситуаціях;
- здатність до співпереживання, турботи та створення емоційного контакту навіть у віртуальному просторі;
- уміння аналізувати складні процеси, бачити причинно-наслідкові зв'язки та генерувати нестандартні ідеї;
- здатність ефективно справлятися зі стресом, адаптуватися до змін та відновлюватися після складних життєвих ситуацій.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції.	Практичні роботи.	Самостійна робота	Консультації	Форма контролю */ Бали
Тема 1. Теоретичні основи збалансованого розвитку територій	30	2	4	22	2	ДС, ДБ, РЗ/К, РМГ /10
Тема 2. Глобальні та регіональні політичні, економічні, соціальні, екологічні проблеми та проблеми ресурсозабезпечення людства.	30	2	4	22	2	ДС, ДБ, РЗ/К, РМГ /15
Тема 3. Збалансований розвиток як новий етап взаємодії суспільства з природою: історія формування, зміст і основні положення документів, що формують завдання і цілі сталого розвитку.	30	2	4	22	2	ДС, ДБ, РЗ/К, РМГ /15
Тема 4. Політичні, економічні, соціальні, екологічні проблеми збалансованого розвитку регіонів України.	30	2	4	22	2	ДС, ДБ, РЗ/К, РМГ /15
Тема 5. Інструменти забезпечення збалансованого розвитку регіонів України та можливості географії у їх використанні.	30	2	4	22	2	ДС, ДБ, РЗ/К, РМГ /15
Види підсумкових робіт						Бал
Контрольна робота						Т/30
Всього годин/Балів	150	10	20	110	10	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Завдання самостійної роботи здобувачів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок.

Тема змістового модуля	Тема для самостійного опрацювання	Види самостійної роботи
Тема 1	Історія становлення суспільства та основні етапи його взаємодії з природою.	Повідомлення, презентація
Тема 2	Проблеми взаємовідносин суспільства і природи як основа сучасних глобальних проблем розвитку.	Повідомлення, презентація
Тема 3	Історія формування, суть і основні положення концепції сталого розвитку.	Повідомлення, презентація
Тема 4	Основні проблеми розвитку регіонів України та їх кореневі причини (адміністративна одиниця територіального устрою України на вибір).	Повідомлення, презентація
Тема 5	Досвід країн ЄС у проведенні політики збалансованого розвитку регіонів.	Повідомлення, презентація

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати навчальні заняття, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами на заняттях;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи;
- виключати мобільний телефон під час занять і під час контролю знань;
- брати участь у контрольних заходах.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

– посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

– дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

– надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

– контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

– об'єктивне оцінювання результатів навчання. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

– самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

– посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

– дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

– надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Відповідно до частини 4 статті 42 Закону України «Про освіту» основними видами порушення є: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; вплив у будь якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Роботи, у яких виявлено плагіат, так само як і однакові роботи різних здобувачів освіти, не оцінюються.

Перекладання – забороняється.

Цитування нормативно-правових актів, статистичної інформації під час виконання завдань не вважається плагіатом за умови наявності посилань.

Політика щодо дедлайнів та перекладання

Поточний контроль засвоєння навчального процесу за темами освітнього компонента здійснюється під час проведення практичних занять згідно з розкладом.

Якщо здобувач освіти отримав бал за темою освітнього компонента менший за максимальний, він має право лише один раз повторно скласти поточний контроль за темою (усна відповідь та виконання завдань). Зараховується найвищий результат. Скласти поточний контроль за темою можна на консультації у вільний від аудиторних занять час.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право на консультаціях, а також з використанням ресурсів електронного ОК на платформі Moodle, відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється централізовано для усіх здобувачів освіти у визначений викладачем час. З графіком консультацій можна ознайомитися на кафедрі та на електронному ОК на платформі Moodle. Кінцевий термін перекладання та ліквідації заборгованості обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Оцінювання здійснюється відповідно до чинного Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/2025.pdf>).

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента.

Поточна оцінка – це сума балів, які отримує здобувач за:

– поточну роботу з відповідних тем;

– виконання завдань з відповідних тем. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (до -50 %).

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_.pdf).

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам освітнього компонента, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

У межах навчального року Університет може визнати результати навчання, набуті в

неформальній та/або інформальній освіті, в обсязі не більше як 10 % загального обсягу кредитів, передбачених ОП. На магістерському рівні – не більше ніж 5 кредитів.

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали

Здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, підготовці наукових публікацій, в олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю. Систему бонусних балів погоджує науково-методична комісія факультету.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом.

Завдання із усіх видів поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів. Рейтингову кількість балів здобувача освіти формують бали, отримані за контрольну роботу (максимум – 30 балів) та виконання завдань на практичних роботах (максимум – 70 балів).

До контрольної роботи допускаються здобувачі освіти, які опрацювали весь обсяг теоретичного матеріалу у т.ч. і матеріал самостійно, виконали практичні роботи. Контрольна робота проводиться у вигляді тестування, завдання якого обов'язково включають матеріал, який передбачено до самостійного опрацювання здобувачами освіти.

Семестровий залік виставляється за умови виконання здобувачем освіти завдань, передбачених силабусом освітнього компонента. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми.

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Повторне складання заліку допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

На залік виносяться основні питання, типові та комплексні задачі, ситуації, завдання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Орієнтований перелік питань до заліку

1. Основні етапи взаємодії суспільства і природи.
2. Сучасна криза життєдіяльності суспільства в природі.
3. Історія становлення суспільства та основні етапи його взаємодії з природою.
4. Кризи регіонального природокористування у минулому та їх вплив на розвиток суспільства і характер його взаємодії з природою.
5. Глобальні проблеми розвитку людства.
6. Глобальні та регіональні політичні, соціальні, екологічні проблеми та проблеми ресурсозабезпечення людства.
7. Особливості сучасної соціально-геоекологічної кризи.
8. Проблеми взаємовідносин суспільства і природи як основа сучасних глобальних проблем розвитку.
9. Рівні забезпечення сталого (збалансованого) розвитку: глобальний, регіональні, локальні.
10. Сталий (збалансований) розвиток як новий етап взаємодії суспільства з природою: історія формування, зміст і основні положення документів, що формують завдання та цілі сталого (збалансованого) розвитку.
11. Історія формування, суть і основні положення концепції сталого розвитку.
12. Індикатори сталого розвитку.

13. Міжнародні системи індикаторів збалансованості розвитку.
14. Адаптація індикаторів сталого розвитку до умов України.
15. Дослідження збалансованості рівнів розвитку регіонів: індикатори та їх системи.
16. Реформи в Україні та вектори її міжнародної інтеграції в контексті переходу до сталого (збалансованого) розвитку.
17. Ресурси переходу України до сталого розвитку.
18. Євроінтеграція та її вплив на збалансованість розвитку регіонів.
19. Основні принципи і завдання регіональної політики сталого розвитку в Україні.
20. Регіони в системі забезпечення збалансованого розвитку держави.
21. Економічні проблеми розвитку регіонів України.
22. Соціальні проблеми розвитку регіонів України.
23. Екологічні проблеми розвитку регіонів України.
24. Культурологічні проблеми збалансованого розвитку регіонів України.
25. Основні проблеми розвитку регіонів України та їх кореневі причини.
26. Нормативно-правове регулювання регіональної політики сталого розвитку в Україні.
27. Основні документи, що регулюють регіональну політику сталого (збалансованого) розвитку регіонів України.
28. Законодавча база забезпечення збалансованого розвитку регіонів України.
29. Принципи сталого просторового розвитку, впроваджені в міжнародних документах, та їх імплементація в Україні.
30. Стан імплементації в Україні положень міжнародних документів зі сталого (збалансованого) розвитку.
31. Інструменти забезпечення збалансованого розвитку регіонів України та можливості географії у їх використанні.
32. Досвід країн ЄС у проведенні політики збалансованого розвитку регіонів
33. Особливості сталого розвитку України: локальні та регіональний рівні.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Освітній компонент оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Не зараховано (необхідне перескладання)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Абрамова І. В. Євроінтеграційні імперативи трансформації фінансового забезпечення сталого розвитку сільських територіальних громад : монографія / І. В. Абрамова ; Держ. ун-т "Житомир. політехніка". Житомир: Бук-Друк, 2024. 289 с.
2. Буркинський Б. В. Вживання та сталий розвиток в умовах виснажливих конфліктів та криз : монографія / Борис Буркинський, В'ячеслав Степанов; НАН України, ДУ "Ін-т ринку і екон.-екол. дослідж. НАН України". Одеса: ІРЕЕД НАНУ, 2023. 125 с.
3. Геостратегічні трансформації та траєкторія національної безпеки в контексті відбудови і сталого розвитку України : матеріали Міжнар. наук.практ. конф., 25-26 трав. 2023 р., м. Запоріжжя / [наук. ред. Н. Г. Метеленко]; Запоріз. нац. ун-т, Інженер. навч.-наук. ін-т ім. Ю. М. Потебні. Одеса : Олді+, 2023. 751 с.
4. Жук П. В. Територіальний розвиток, природне довкілля, економіка: наукові розвідки / Петро Жук ; [наук. ред. В. С. Кравців] ; НАН України, ДУ "Ін-т регіон. дослідж. ім. М. І. Долішнього НАН України". Львів : АТБ, 2023. 257 с.

5. Інфраструктура забезпечення сталого розвитку територій: інноваційний аспект : колект. монографія / [О. Омеляненко та ін.] ; за ред. Олени Омеляненко. Суми : Триторія, 2023. 225 с.
6. Концептуальні засади сталого розвитку транспортних і логістичних систем: монографія / [А. С. Галкін та ін.] ; за ред. проф. А. С. Галкіна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : О. А. Мірошниченко [вид.], 2023. 270 с.
7. Осадчук Н. В. Управління сталим розвитком регіону в умовах децентралізації : монографія / Н. В. Осадчук ; Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань : Сочінський М. М. [вид.], 2024. 186 с.
8. Освіта для сталого майбутнього: екологічні, технологічні, економічні і соціокультурні питання : колект. монографія / [О. А. Андреева та ін. ; ред.: В. П. Плаван, А. О. Касич, О. О. Бутенко] ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. Київ : КНУТД, 2024. 307 с.
9. Соціально-економічні виклики у контексті сталого розвитку аграрного бізнесу : монографія / Байдала В.В. [та ін.] ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : Наукова столиця, 2023. 207 с.
10. Соціально відповідальне інвестування для досягнення цілей сталого розвитку : [колект.] монографія / [колектив авт.] ; за заг. ред. О. Л. Пластуна; Сум. держ. ун-т. Суми : Мрія, 2023. 159 с.
11. Potapova A., Pohrebskyi T., Golub G., Golub S. The transformation of natural agricultural landscapes of the Volyn Region. *Acta Geographica Silesiana*. № 17/1 (49). Sosnowiec: Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, 2023. P. 25–30.
12. Gennadii Golub, Taras Pohrebskyi, Sergiy Golub, Alla Potapova. Socio-geographical characteristics of rural settlement of the Volyn Region. *Acta Geographica Silesiana*. № 18/1 (53). Sosnowiec: Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, 2024. P. 5–12.
13. Taras Pohrebskyi, Gennadii Golub, Sergiy Golub, Alla Potapova. The current state, problems and prospects for the development of organic agriculture in Ukraine. *Acta Geographica Silesiana*. № 18/1 (53). Sosnowiec: Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, 2024. P. 13–20.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй в Україні. URL: <http://www.un.org.ua/ua/about>.
2. Сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>